

„Da, jaz sem pripravljen vsako minuto.“ Kakor bi trenil, prinesel je podstavek s prigrutovljenim platinom, v roko vzel paletu in oči vprl hčeri v blede obraze. Da je poznal človeške lastnosti, opazil bi bil takó začetek mladostne strasti do plesišč, začetek nemira in žalobe o dolgočasnosti pred obedom in po obedu — tožbo, da bi v tistem oblačilu hodila na izprehod, — hude nastopke brezčutnega truda z vsakojakim znanstvom, ki je vcepljala ga jej mati duhu in srcu na razvitek. A videl je umetelnik v teh nežnih ličicah le čopiču vabljivo blede prozornost nje tela, mamečo, rahlo otožnost, tenki svetli vratak in mladega tela aristokratični ponos. Užé naprej se je tješil sè zmago, da pokaže lehkost in blesek svojega čopiča, ki je doslé pečal se le s pustimi črtami surovih vzorov, sè strogimi antikami (starina) in odlikami (kopija) različnih izbornih umetelnikov. Užé naprej se mu je v mislih senjalo, kako bodo sijala ta nežna ličica.

„Moram povedati vam“ — opomnila je dama z nekoliko ganjenim glasom — „jaz bi rada . . . sedaj ima obleko na sebi . . . jaz bi, priznavam, ne bi rada, ne, da bi bila v obleki, ki smo jej tako vajeni: jaz bi rada, da bi prosto bila oblečena in da bi sedela v senci česa zelenega, podobnega polju, da bi čreda bila za njo, kak gaj . . . da bi ne bilo kazno, da ide nekam na plesišče ali na kako večerno zabavo po sedanji navadi. Naši plesi, priznavam to, moré duha, moré našega čutja ostanke . . . Prostote, prostote bi bilo treba več.“

Uh, materi in hčeri je bilo na licih zapisano, da ste mudili se na plesiščih tako dolgo časa, da je bilo čudo, da obe niste bili, kakor iz voska vlti.

Jel je delati Čartkov, posadil je „original“ na priičen prostor, vse je premislil v svoji glavi, potegnul je s čopičem nekolikokrat po zraku, ustanavljal je v mislih točke; mežknul je, stopil nekoliko nazaj, pogledal z daleč, a po minoli uri je začel in dokončal podmal (boden). Zadovoljen je bil z njim in takoj je začel malati; zameknil se je v delo; zabil je na vse, — zabil je celó, da ima blizu sebe aristokratični dami, začel je zdaj pa zdaj pretrgano izgovarjati umeteljniške besede, izpuščal je iz sebe glasno razne zvuke, zdaj pa zdaj je zapel, kakor pristuje umetelniku, ki je z vso dušo zamaknjen v svoje delo. Brezi vsakoršnih okolnosti dvignil je le čopič, opozoril je „original“, da bi vsklonil glavo, — „original“, ki je naposled jel silno vrteti se in ki je kazal veliko utrujenost.

„Dosti je danes — dosti“ — rekla je dama.

„Še malo“ — poprosil je umetelnik in zamislil se.

„Ne, ali ne utegneve! — ura je tri, Lise!“ — opomnila je, ko je bila v roko vzela malo urico, visečo na zlati verižici pri pasu, in vskliknila je: „Oh, to je kesno!“

„Le minutico!“ — rekel je Čartkov s prostodušnim in z otroški prošnjim glasom.

Dama pa menda ni bila nikakor voljna, da bi bila ustregla umetelnikovi želji, in obljubila je, da bode drugoč sedela delj časa in vse namestila.

„To je mrzko“ — mislil je Čartkov — „zdaj še le je omajala se mi roka.“ Spomnil se je, da ni ustavljal ga nihče, nihče branil se mu, ko je malal v svoji delavnici na Vasiljevskem otoku; Nikita je sedel na svojem prostoru, da ni genil se — delal je poleg njega, kakor dolgo časa je hotel; tudi zaspal je v svoji odločni postavi (Stellung). Nevoljen je odložil čopič in paletu na mizo in žalosten je stopil pred platno.

Priporočila se je visoka dama in izbudil se je iz zamišljenosti. Po bliskovo je šinil k durim, da je spremil obé; na stopnicah je dama povabila ga, naj pride bodočo nedeljo na obed, in veselega obraza se je vrnil

v svojo sobo. Popolnem ga je bila očarala aristokratična dama. Doslé je sodil take osebe, kakor kaj nepristopnega, da so bitja, ki so na sveti zato, da se vozijo v prekrasnih kočijah sè slugami v služabni obleki in z gizdavim kočijažem — in da hladnodušno pogledajo človeka-pešca v priprostem plašči. A nenedoma je izmed takih stvari bitje prišlo k njemu v sobo; mala podoba in sprejel je povabilo na obed v aristokratično hišo. Ovladala ga je nenavadna pokojnost; do céla je bil omóčen in nagradil si je to sè slavnim obedom, z gledališčem zvečer in zopet je v kočiji mesto premeril brez vsakoršne potrebe.

(Dalje prihodnjič)

Naši dopisi.

Iz Gorice 3. sept. (Izv. dopis.) († Grof Chambord.)
Kakor je bil grof Chambord zvest gost in velik dobrotnik mestu goriškemu, enako hvaležno se mu je hotela Gorica pokazati, ko so ga pripeljali danes v Gorico in spravili k zadnjemu počitku na Kostanjevici, kjer počiva med drugimi njegovimi sorodniki tudi Karol X. Mesto je v resnici vse storilo, da bi bilo pokopališče dostojno, vredno kraljeve časti. Veliko dni so zasajali velike droge, na katerih so visele danes velike črne zastave od kolodvora in skoz celo mesto, koder se je sprevod pomikal. Mestne ulice so bile na dotičnih črtah vse v črnem, ker uradna in privatna poslopja so se povsod v črno preoblekla. V véliki cerkvi pa so velikanske črne preproge vse zidovje in stebre zatemnile, in na sredi cerkve se je vzdignila trojna estrada od višine, kakoršne še nismo nikjer zapazili pri mrtvaških odrih, tudi na našem cesarskem dvoru ne. Oder so obdajali 4 veliki sedmorožnati svečniki, in okoli in okoli od tal do vrha je bilo gosto razvrščenih težkih sveč (torč). Tujcev je prišlo vsak dan več, in užé pred 4 dnevi so prodajali zasebniki pojedine sobe po 5 gld. za en dan, in kjer je bila lega ugodna, tudi po veliko več, celó do 20 gold. Tujci so pa došli večinoma iz Francije, kakor si jih lahko spoznal po značajnih tipih in še bolje po govoru. Radovednega ljudstva se je kar trlo pred hoteli, zlasti ob uri, ko je kak vlak novih gostov pripeljal. Ubogi Francozi so bili včasih v stiski, ker se s postreščki in kočijaži, pa tudi z drugo domačo gospodo niso mogli z lahka razumeti. Tukajšnja aristokracija, ki se je pokazala gostoljubna in galantna proti francoskim aristokratom, je poslednjim na več strani prišla na pomoč, tudi zarad stanovanj.

Včeraj je došla novica, da je cesarjevna Štefanija srečno porodila princesinjo; veselje na to stran je močno kontrastiralo proti mestni obleki, ki je kazala na žalostni današnji sprevod. Storilo se je pa v naglici vse, in notranjim čutom se je dal na obojo stran primeren izraz.

Danes je privrelo tudi od vseh strani z dežele ali kmetov mnogo ljudstva, zlasti pa je bila tudi duhovščina v obilnem številu zastopana. Na vse zgodaj se je začelo ljudstvo pomikati proti kolodvoru, ob 7. uri so bili užé vojaki in veterani razpostavljeni ob cesti. Vlak, ki je pripeljal pokojnega grofa Chamborda, je bil tudi ob 5. uri zjutraj užé na postaji; ali sprevod do prvostolne cerkve je začel se gibati še le po 9. uri. Razume se samo ob sebi, da so se uradno udeležila vsa tukajšnja društva in zavodi, kakor vsa cesarska, vojaška, civilna, kakor mestna gosposka. Duhovnim na čelu je bil novi goriški nadškof dr. Zorn, ki je nalašč prišel zato v Gorico. Za mrtvaškim vozom je stopal cesarjev poslanec knez Thurn in Taxis, potem prvi

sorodniki pokojnikovi. Baron Depretis je bil tudi v sprevodu, in je bil prišel uže dva dni poprej v Gorico. Don Carlos je bil došel iz Graca. Videl si visoke zastopnike iz Belgije, tudi z Bavarskega in od drugod. Za avstrijskimi zastopniki in uradniki prišle so na vrsto francoske deputacije z zastavami, na katerih so bila brati razna mesta. Več zastav so nesli francoski delavci in zastopniki delavcev. Silno imponovali so francoski zastopniki po zunanji enolični črni obleki z belimi zavratniki, s fraki in cilindri v rokah. Delavci, ki so nesli zastave, so imeli nizke klobuke s širokimi krajci. Ne precenim števila, če rečem, da je bilo francoskih zastopnikov veliko nad tisoč, ki so šli v procesiji po 4, 5 in še po več v eni vrsti. Ti sami bi bili zadostovali napraviti dostojen in mogočen sprevod. Še nikdar mi niso inteligentni možje ob taki priliki toliko imponirali, ko ti Francozje, ki so prišli iz daljave po nagonu ideje, katero je pokojni Henri V. zastopal. Za temi možaki se je peljal voz samih velikanskih vencev, pa tako umetno in okusno napravljenih, da se nisi mogel načuditi zunanji priprostosti, ki je iz vsega bila brati. Kaj takega je mogoče samo Francozom vstvariti. Na trakovih teh dragocenih vencev bral si mesta Bordeaux, Lyon, Nimes, Toulouse, Pariz itd. Iz Nimesa so bili videti najmanj 4 prekrasni venci. Vrh voza, ki je peljal vence, nahajal se je drevček, silno umetno iz lilij vstvarjen. Vse, vse je občudovalo krasoto, umetnost in dragocenost teh spomenikov francoskega naroda. Ginljivo je bilo gledati par starčkov, ki so med delavci z veliko težavo nesli tudi sami velike vence, ki so bili vsi prek in prek olepšani v sredi s kopico treh lilij.

Črna peta maša in mrtvaška opravila so trajala do poludne. Med mašo je pel en pevec francoski pri „Agnus Dei“ silno ginljivo. H koncu maše je bilo enako ginljivo poslušati harfo, ki je godla tudi po dovršenih svetih opravilih, ko so veliki avstrijski dostojanstveniki odhajali in pred odhodom v slovó rakev kropili. Mnogim, mnogim so se solze udrle, ko so francoski možje zaporedoma kropili in potem še le šli iz cerkve. Poleg rakve je držal Francoz zastavo sv. Martina, na katere drugi strani si bral pomenljiv napis: „Sacré coeur de Jesus, sauvez la France!“ (Sveto srcé Jezusovo, reši Francijo)!

Soditi je, da so gledé na sedanjo državno obliko francosko tako zastavo s tem spisom prinesli. Cerkev je bila natlačena samo gospode avstrijske in zunanje; zato je bilo mogoče priti v cerkev samo z listom. Bilo je vmes tudi nekaj francoskih gospá, ki so solze pretakale. Veliko je bilo žurnalistov francoskih, in kakor mi je eden teh povedal, tudi nekaj španjskih. Na koru so jim bili odločili prostore, pa pisati niso imeli kje in na čem.

Popoludne od 1. do 4. je bila cerkev odprta pa za vse občinstvo in ljudstvo, in cerkev je bila ves čas prepolna. Ob 5. uri zvečer se je začel sprevod z vojaško, mestno in veteransko godbo pomikati po kastelu, čez Travnik in gosposki ulici na Kostanjevico, in je bil najmanj pol ure dolg. Ljudstva vsega pa je bilo najmanj kakih 30.000. Sprevod popoludne je bil tak, kakor dopoludne, in je bil v celo ter zares imponanten. Dan je bil topel, krasen, in tako je danes Gorica doživela dan, kakoršnih ni imela, in gledé na pomen francoskih deputacij, in kakor so one svoje ideje zastopale, gotovo edin v zgodovini goriškega mesta. Ljudstvo naše je brez izjeme zadovoljno, da je kaj tacega videlo. Francozi pa bodo imeli med seboj veliko govora, razgovora vsled velikanske manifestacije, ki je ob enem demonstracija proti sedanji ljudovladi francoski. Pomislimo, da se stotine Francozov, ki so se danes pokazali

kompaktni v Gorici, vsak posebe zastopa tisoče in tisoče onih, v katerih imenu so došli, in razvidimo, da ideja za monarhijo na Francoskem ni še zamrla. Tudi ni stanje na Francoskem tako, da bi se pristaši legitimistov ne pomnožili. Nu, pa bodi si, kakor more, Gorica je imela doslej od te strani samo — dobiček.

Prem 25. avg. (Požar.) Včeraj popoludne okolo $\frac{3}{4}$ na 3. uro vdarila je strela v sè slamo krita poslopja Ivana Jeršinovica, po domače Cesarjeva v Zarečji hiš. šte. 6, trnovske fare. Ogenj se je hitro razširil tudi čez vsa poslopja Jakoba Markoviča (Vrbina) hiš. šte. 8, Josipa Primica (Bašteka), hiš. šte. 9 in čez gospodarsko poslopje Antona Boliha (Foravs) hiš. šte. 10. Prvim trem zgorelo je vse, a zadnjemu pa samo hlev sè skednjem vred. Nesreča je pa tem večja, ker so vsi štirje pogorelci prišli ob vso živinsko krmo, kmetijska orodja itd., a prvi trije pa tudi skoraj ob ves živež in obleko. Bašteku zgorelo je po vrhu drugega tudi 100 gold. gotovega denarja; rešiti ni bilo moč, razun nekoliko obleke, nobene druge reči. Zavarovani so vsi skupaj pri peštanski zavarovalnici za svoto 2100 gold., a škode jim je pa vničevalni element do 6000 gold. načinil. Zares hud in preobčuten udarec je to za onesrečence in njihove družine! — Da se je ogenj lokaliziral na omenjena poslopja, zahvaliti se je v prvi vrsti Bogu, kateri je prec, ko je strela vdarila, pošteno ploho dežja bil poslal, katera je vsa bližnja in daljna s slamo krita poslopja v vasi dobro namočila, brezvetrnemu ozračju in pa mnogobrojni množici ljudi, kateri so iz vseh okoličnih vasi brez odloga gasiti skupaj prihiteli, pri čemur ste gasilnici: bistriška in pa ona železniške postaje trnovske prav dobro služili. C. k. žandarmerija bistriška je neumorno pri gašenju pravi spored in točnost vzdrževala, za kar bodi ji zaslužena zahvala tukaj javno izrečena. Domače in sosednih vasi ženske donašale so vode z občudovanja vredno urnostjo, a možaki delali in gasili so tudi za žive in mrtve, da se je najbližnji, kake 3—4 sežnje od ognja oddaljeni, s slamo kriti hlev obvaroval; ko bi se bil ta vnel, ne bilo bi moč potem skoraj v celi vasi nobenega slamnatega poslopja več oteti. Zahvala in slava vsem skupaj! Bog in sv. Florijan nas obvarujta pred časnim in večnim ognjem!

Tukaj imajo zopet gospodarji živinorejci svarilni izgled, kateri naj bi jim bil migljej, da zavarujejo svoje poljske in druge pridelke, sosebnó senó z drugo živinsko krmo vred, kar se s prav malim trudom in neobčutnimi stroški izvesti dá. V ta namen pred vsem prav toplo vzajemno zavarovalnico „Slavijo“, katera ima po celi domovini svoje zastopnike, priporočam. Ako se pri tem zavarovalnem zavodu zavaruje krma za čas več kot pol leta, plača se od vsakega goldinarja zavarovane vrednosti le 1 krajc. premije (od vsakih 100 gold. zavarovane vrednosti 1 gold. premije), čemur pridruži se še prvo leto za oglasilo, kolek, vpisnino itd. posebni strošek s 67 kr., kateri pa v poznejših letih, ako se zavarovanje obnovljuje, odpade. Z malimi krajcarji more si vsakdo v tem obziru svoj položaj pred nesrečo, katera nikoli ne počiva, tako zagotoviti, da ga nepripravljenega ne najde in ga v obupnost ne pripravi. Slovenski posestniki, poslužujte se tudi v tem obziru prav pridno bratovščin sv. Florijana!

M. Rant.

Iz Vipave. (Vabilo k veselici), katero napravi čitalnica v Vipavi dne 8. septembra 1883. l. v svojih prostorih. Program: 1. G. Eisenhut — „Ustaj rode!“ zbor. 2. V. Lisinsky — „Tam gdje stoji“, zbor. 3. J. Kocijančič — „Oblačku“, zbor z bariton-solo. 4. „Gluh mora biti“, šaloigra v enem dejanji. 5. Šaljivi prizor. — Ples. — Začetek točno ob $7\frac{1}{2}$ uri zvečer. Vstopnina 20 kr., sedež 20 kr., k plesu 50 novč. K tej veselici uljudno vabi čitalnični odbor.

Iz Ljubljane. (*Rojstvo princesinje Elizabete* — tako bo kršena danes ob 1. uri popoldne) je najimenitnejša, dolgo pričakovana vesela dogodba v cesarski naši rodbini, katere se z ljubljeno cesarsko rodovino veselijo vsi avstrijski narodi.

V Ljubljano dospela je ta vesela novica pretoklo nedeljo nekaj pred 10. uro dopoldne, strel z grada naznanjal pa je veselo to vest ob $\frac{3}{4}$ 2. popoldne. — Čestitat prišli so nemudoma k deželnemu predsedniku različni zastopi, uradi in društva, in enako čestitanje dohajalo je telegrafično iz vseh delov kranjske dežele.

Ob 6. uri zvečer bila je v škofijski stolni cerkvi peta zahvalna pesem, katere se je vdeležilo veliko občinstva, v prvi vrsti pa gosp. deželni predsednik baron Winkler z velikim številom uradnikov c. kr. deželne vlade, izmed vojaštva pa fml. E. vitez Müller, gm. Groller, gm. Weikhart in veliko častnikov, nadalje deželna odbornika J. Murnik in Dežman, župan Grasselli, profesorji, mnogo gospá, med njimi tudi soproga gosp. deželnega predsednika, baronovka Winklerjeva. — Zahvalno pesem pel je mil. stolni prošt Jožef Zupan. — Mnogo hiš razobesilo je koj po razglašeni veseli novici zastave, zvečer pa je bilo mesto lepo razsvitljeno. — Vse prebivalstvo slovensko radovalo se je o veseli dogodbi in prosi Boga obilnega blagoslova za novorojeno dete in vso cesarsko hišo.

Novorojena princesinja je, kakor poročajo dunajska naznanila, zdrava in krepka rumenolasa deklica, ves obraz svoje svitle matere. Dete in mati počutita se dobro; porod ni bil težak. Eno uro po porodu došel je presvitli cesar čestitat, nekaj kasneje pa cesarica, ki se je pripeljala s posebnim vlakom. Vsak mudil se je nad uro v Laksenburg, kasneje prišli so čestitat tudi drugi nadvojvode.

— (*500 goldinarjev*) podarili so, kakor čujemo, presvitli cesar za zidanje nove cerkve sv. Nikolaja na Bohinjski Bistrici. V resnici lepo darilo na pravem mestu!

— (*Profesor Miklošičeva svečanost*) vršila se je v Ljutomeru, kakor čujemo, jako sijajno. Srbski kralj Milan odlikoval je isti dan jubilaranta z velikim križem reda svetega Save. „Novicam“ došel je v nedeljo o tej zadevi sledeči telegram: „Belgrad dne 1. sept. 1883. Njegovo veličanstvo kralj Milan odlikovao danas slavnoga Miklošiča velikim krstom svetoga Save. — Todor Stefanović Vilovski.“ — Slava!

— (*Ustavoverski listi*), med njimi posebno „Wiener A. Ztg.“, hočejo, kakor se vidi, res vse one časnike na smeh staviti, katerim ni preslabo nebenedstvo, obrekovati našega deželnega predsednika, barona Winklerja. Omenjeni časnik namreč trdi, da je nemirov in homatij na Hrvaškem kriv tudi naš deželni predsednik baron Winkler; ker je Hrvaška v zvezi z Ogersko, tedaj mora protijudovskih izgrediv na Ogerskem tudi kriv biti baron Winkler; pa tudi s Turško je naša država v prijateljskih razmerah, in ne manj s Španjsko. Kaj pa, ko bi zadnji upori na Španjskem in pa kolera na Turškem bili pouzročeni po baronu Winklerji? — Kdo bi le količkaj mogel dvomiti, da vse to ni gola zgodovinska resnica, ker nemškutarji ne marajo za barona Winklerja.

— (*Bakljado in serenado*) napravita danes večer čitalnica ljubljanska in „Sokol“ pred c. kr. deželnim predsednikom baronom Winklerjem v slavljenje krsta cesarske Visokosti, novorojene princesinje Elizabete.

Novičar iz domačih in tujih dežel.

Z Dunaja. — Vse novice vrté se krog rojstva princesinje Elizabete, katere krst je danes. — Mestni zastop dunajski izroči povodom te vesele dogodbe cesarjeviču Rudolfu krasno izdelano adresno, cesarjevičinji Štefaniji pa dragoceno častno darilo, ki je zlat zapestnik s tremi velikimi smaragdi in 180 manjšimi bliščeciimi briljanti, nad to pa je mesto volilo za ustanovo zavetišča, ki se ima imenovati „Stefaneum“, 50.000 gl. in hočejo še nabirati za ta zavod; župan in podžupana dunajska navzoči so danes pri slovesnem krstu.

Presvitli cesar dali so do vodje pravosodnega ministerstva sledeče Najviše ročno pisanje:

„Ljubi baron Pražak! Povodom vesele dogodbe, da je bila zakonska zveza Mojega sina, cesarjeviča, blagoslovljena z rojstvom hčere, sem se odločil, Vam naročiti, Meni z ozirom na načela in pogoje v Mojem ročnem pisanji od 25. februarija 1879. l. zaznamovane, mi predložiti kolikor moč hitro predloge o pomiloščenji za kaznovance, ki so ozira vredni.

Na Dunaji dne 2. septembra 1883.

Franc Jožef I. r.“

Občini Laksenburg podarili so presvitli cesar 2000 gold. v pomnoženje tamošnje ubožne blagajnice. — Tretje zdravniško poročilo iz Laksenburga naznanja najboljši zdravstveni stan cesarjevičinje in pa novorojene nadvojvodice.

— V nedeljo popoldne nastal je požar ob nabrežji v predmestji „Rossau“ tik kanala, kjer je nakopičenih sila drv in lesa, gašenje ni pomagalo veliko, in zgorele so zaloge, pa k sreči vse zavarovane, in tudi nekaj hiš zraven.

Gorica. — O pogrebu grofa Chamborda poročá obširneje naš današnji dopis iz Gorice.

Hrvaška. — Magjarska vlada z ministerskim predsednikom Tisza-om na čelu hodi Hrvaški nasproti, svojo strogo, pa zavoženo pot. — Na mesto odstopivšega bana Pejačevića imenovan je za vladinega komisarja general Raming, kateri bo imel z grdo ali lepo izvršiti sklepe ogerskega ministerstva. Ni misliti, da bi se Hrvatje taki z vojaštvom podpirani sili ustavljali zdaj drugače, kakor s protesti, pa kaj potem? To vprašanje bode postalo za Magjare gotovo bolj grenko, kakor pa za Hrvate, kateri se samo za trenutek umaknejo sili, v svoji postavni pravici pa ostanejo nepremagljivi, ako bodo, kakor upamo, složni. — Tisza je zdaj zmagal, pa prihodnost svojo uničil si je s tem ravnanjem, in to se bode potrdilo kmalu.

Ogerska. — Protijudovski nemiri se še zmiraj nadaljujejo, akoravno se na vse kraje, kjer kaj zašumi, pošlje dosti vojaštva.

Egipt. — V zadnjih 24 urah do 3. t. m. umrlo je za kolero v gornjem Egiptu 50 oseb, v spodnjem nobena.

Španjska. — Kralj pride na Dunaj baje 9. t. m. za en teden, potem obišče nemškega cesarja.

Žitna cena

v Ljubljani 29. avgusta 1883.

Hektoliter: pšenice domače 8 gold. 12 kr. — banaške 9 gold. 19 kr. — turšice 5 gold. 60 kr. — soršice 6 gold. 47 kr. — rži 5 gold. 4 kr. — ječmena 4 gold. 6 kr. — prosa 5 gold. 34 kr. — ajde 4 gold. 71 kr. — ovsa 2 gold. 92 kr. — Krompir 2 gold. 90 kr. 100 kilogramov.